Nika Švab

VELIKI S01E01

Sezona 1, epizoda 1

Dramske osebe:

Nick

Daisy

Jay

F. Scott Fitzgerald

Avtorica transkripcije

F. Scott Fitzgerald: Zdravo, pozdravljeni v prvi epizodi podcasta Veliki, ki ga z mano soustvarjajo še Nick, Daisy in Jay. Pravkar smo skupaj prebrali do konca knjigo in ja, moram priznat, da sem mel v glavi malce drugačno verzijo romana. Začeli smo z branjem prvega prevoda Velikega Gatsbyja v slovenščino, ki ga podpisuje Gitica Jakopin, izdan pa je bil leta 1961 znotraj zbirke Sto romanov. Posnetek pogovora bo dostopen za javnost na platformah Soundcloud, Spotify, Apple Podcasts in Google Podcasts, transkripcija pa bo izšla kot spremljevalno gradivo priprav na maturo. Aha, pa še glasbena podlaga.

Lana Del Rey - Young and beautiful, lounge izvedba

Nočemo plačat avtorskih pravic….

Nick: Za začetek bi rad izpostavil, da jaz nisem iz revne družine. Kasneje je kanonska interpretacija postala, da sem jaz iz revnejše družine in sem zato moralna avtoriteta tega romana… Ampak to preprosto ni res.

Daisy: Mislim, če ne bi bil ti in seveda tudi jaz iz bogate družine, potem se Tom tudi ne bi hotel poročiti z mano…

[nerazumljiv zvok]

Jao, ne razumem. Bom prevrtela nazaj.

Daisy:…potem se Tom tudi ne bi hotel poročiti z mano.

[nerazumljiv zvok]

A je to replika al se nekdo pač preseda? Bom še enkrat.

Daisy:…seveda tudi jaz iz bogate družine, potem se Tom tudi ne bi hotel poročiti z mano…

[nerazumljiv zvok]

Ok, whatever. Kdo je zaenkrat najmanj povedal? Jay. Naj bo to on.

Jay prhne.

Nick: Mhm, tudi res in to tudi zvemo že precej na začetku, tudi moj odnos z vama ločeno in skupaj, potem pa se jaz preselim v to Jajce... mimogrede... Vzhodno in Zahodno Jajce, Fitzgerald?

© Nika Švab Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

Hm? Na kaj pa bi se naj to navezovalo?

F. Scott Fitzgerald: Ne vem, tam sem cel kup nekih zelo povednih, ampak istočasno simbolnih geografskih imen zapisal.

Daisy: No, Nick se potem preseli v Jajce in pride k nama na obisk. Naj samo opomnim, da je Daisy, torej jaz, taka neka…femme fatale, ampak ne seksapilna, ampak bolj krhka, nežna. Jay je celo svojo identiteto zgradil tako, da bi ugajal meni, potem me moj mož in ljubimec opereta krivde umora in tako dalje. In kaj se je avtorju zdelo, da so primerne prve besede za tak.. kulten lik? »Paralizirana sem….od same sreče.« Mislim.

[Daisy se posmehne]

Daisy: Jay? Boš kaj dodal?

Jay: Ne, si že vse ti zelo dobro povedala.

Nick: Mene recimo tudi ne tolaži, da to pripovedujem jaz, njen bratranec, skozi moje pripovedovanje pa je očiten nek…. Ne samo platonsko ljubeč odnos.

[nerazumljiv zvok]

Hm? Ne že spet….

Nick:…da to pripovedujem jaz, njen bratranec, skozi moje pripovedovanje pa je skoz očiten nek…. Ne samo platonsko ljubeč odnos.

[nerazumljiv zvok z višjo intonacijo]

Aha, to je Daisy.

Daisy spusti zvok, ki jasno nakazuje na njena negativna čustva ob tej izjavi.

Kako pa se ta zvok zapiše?

Daisy: Bruh.

F. Scott Fitzgerald: Ja… vseeno morata oziroma moramo razumet, ali pa se vsaj zavedat dejstva, da je to nastalo 100 let nazaj in da takrat reprezentacija ni bila tako pomembna kot je zdaj, takrat smo pač govorili o velikih literarnih delih izključno na ravni vsebine in tematik, ki se jih je obravnavalo. Nick je ravno zato prepoznan kot zelo občutljiv in dovzeten lik, ker je bilo zelo pomembno, da smo pisatelji dokazovali svojo virtuoznost v preštevilni rabi pridevnikov.

Daisy: Kakorkoli, veš kaj me še zanima… Kako to, da so vsi slišali za Gatsbyja, samo jaz ne? Pa nasproti nas živi...

Jay: Odlično vprašanje, Daisy.

F. Scott Fitzgerald: Ne vem, zaradi dramatičnega učinka. Na to bi me moral urednik opomniti.

Daisy: Ok. No in potem imamo večerjo, Jordan je tudi še z nami, pa verjetno tudi najina hči. In Toma pokliče ljubica, Myrtle Wilson in meni se zmeša. Mislim, zmeša. Popizdim. Kaj pa bi naj.

[nerazumljiv zvok]

Kruljenje? Kašljanje? Ne bom še enkrat vrtela tega nazaj, že zdaj se dobre pol ure ukvarjam s tem, pa je šele 10 minut pogovora mimo. Glede na to, da Jay ne govori prav veliko… naj bo ta random zvok dramaturški učinek.

Jay ponovno spusti nek zvok, ki jasno izraža njegove negativne občutke. Ne, to ni zares elegantna rešitev.

© Nika Švab Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

Jay globoko in glasno izdihne.

Daisy: In med večerjo pridemo do še enega kultnega citata, ki je tako kot prejšnji tudi izjemno verodostojen, če ne celo še bolj…. »Prav, sem rekla, vesela sem, da je deklica. Upam, da bo koza – za dekle je na tem svetu najbolje, če je pač taka lepa kozica«. Aha, še opomba: koza je v prevodu Gitice Jakopin, v izvirniku je »beautiful little fool«.

Želimo si bit pasivne osebe, ki se bodo zadovoljile z golim minimumom? A ne bi mlajšim generacijam rekli, ja, kr dosadno je bit ženska, sploh, če ti je mar za stvari, ampak lahko si kaj več kot žena (če hočeš). Lahko si kaj več kot mati (če hočeš). Lahko nisi mati (če hočeš). Lahko imaš tudi ti ljubimca (če hočeš) ali pa ljubico (če hočeš), lahko imaš tudi oboje (če hočeš). Lahko pa se tudi ločiš od človeka, ki te ne spoštuje!

Daisy: Mja, upam, da bodo v prihodnje do ustvarjanja vloge mene pristopili z več kritiške distance. Pa se me mogoče kdaj prikaže kot manipulatorko - kaj če sem jaz Jayu ves čas pisala, ga zapeljevala, mu obljubljala skupno prihodnost in se je on sem preselil na mojo pobudo?

Jay: Ko bi mi le… Se pa strinjam, potem bi tudi jaz bil manj patetičen.

Zelo zanimiv predlog, zdaj pa je tudi 70 let za avtorske pravice že poteklo in lahko kdorkoli kakorkoli interpretira to besedilo. Če se slučajno kdo, ki to posluša, namerava prijavit na projektni razpis za uprizoritvene, evo vam ideje.

Daisy: Pa še to - zakaj Jordana samo sebe infantilizira v tretji osebi?

Jay: Dober pomislek, Daisy.

Jay se vsakič strinja z Diasy, sam pa nič kaj ne pove.

F. Scott Fitzgerald: Daisy, vsakič ti bom povedal isto kot sem ti prvič, pač malo sem leporečil in to je to.

Naslednjič, ko Daisy izpostavi nek problem in se Fitzgerald ne namerava drugače odzvat, ga sploh ne bom več pretipkala, res.

Jay: No, če smo že pri duhovih, pa se konec prvega poglavja prvič prikažem tudi jaz in »njegova drža je bila tako lagodna in z nogami je bil tako čvrsto zasidran/…/je bil prišel ven, da ugotovi, koliko teh naših nebes pripada njemu./…/…roke je tako čudno iztegnil k temni vodi, in čeprav sem bil tako daleč od njega, bi bil prisegel, da je trepetal.« To je kr smešno, no.

Daisy: Ampak saj tak si…

Nick: S tem opisom oba slabo izpadeva, sploh ne vem kdo sam pri sebi na tak način razmišlja?

Poguglatja men writing women, pa se potem oglašajta.

F. Scott Fitzgerald: Ja hotel sem povedat, da je Gatsby istočasno suveren in mogočen, kot tudi nežen in upajoč, na nek način nerealiziran. Pa mogoče samo še en disclaimer: mi to beremo v slovenskem prevodu Gitice Jakopin, tako da mogoče kaka stilska pretiranost ni nujno moja krivda.

Tvoja mami je nerealizirana. Pa prevajalka zdaj tak ful zajebat tud ni mogla, na nečem patetičen prevod že mora bit osnovan! Če bi tak opis napisala ženska, bi ji očitali nejasno izrisan lik. A ko pa to napiše tip, pa gre za precizno izrisovanje človeške narave.

Nick: Bomo poskusili bit manj strogi s tabo. No in zdaj smo pri drugem poglavju, v katerem prvič slišimo za eno izmed najbolj kanoniziranih metafor, T. J. Eckleburgove oči!

Ah ja, famozne oči.

© Nika Švab Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

Daisy: Če ta podcast slučajno posluša kdo, ki roman bere zaradi študijskih obveznosti: T. J Eckleburg je okulist, na njegovem jumbo plakatu so oči in zato se o tem plakatu govori, da je to »prispodoba za boga, ki vse vidi«.

Drugo poglavje pa je tudi prvo poglavje v katerem se prikaže Myrtle.

Nick: Myrtle Wilson, žena avtomehanika Wilsona, je Tomova ljubica.

Daisy: Nick, to sem že prej povedala.

Nick v znak nejevolje globoko izdihne.

Ja Nick, ti si žrtev v tem kontekstu.

Daisy: Francis, zakaj Tom svojo ljubico predstavi svojemu svaku?

F. Scott Fitzgerald: Hm, pomoje Tom Nicka vidi bolj kot nekdanjega sošolca in pozablja, da sta v sorodu.

Daisy: Aha. Vedno sem mislila, da si se iz Toma namenoma trudil izvabit najslabše lastnosti.

Jay: Res se je kretensko obnašal do tebe, zaslužiš si boljše.

F. Scott Fitzgerald: Mislim… glej, čas takrat je bil drugačen. To ne opravičuje Toma ali mene ali kogarkoli, ampak sto let nazaj Tomovo obnašanje znotraj njegovega konteksta res ni bilo nič nenavadnega, šokantnega ali sploh nekaj, kar bi zahtevalo opravičilo.

Duuude, daj že priznaj napako. Ja, časi so bli drugačni, ampak še vseeno ni okej, da morajo dijakinje in dijaki še sto let kasneje brat o takih problematičnih ljudeh, kot da predstavljajo neko univerzalnost odnosov! Dovolj, res. Ne bom tega prepisala.

Daisy*:* Aha. Vedno sem mislila, da si se iz Toma namenoma trudil izvabit najslabše lastnosti.

Jay: Res se je kretensko obnašal do tebe, zaslužiš si boljše.

Jay: Kasneje pa se Nick prvič seznani z govoricami o meni, Catherine, sestra od Myrtle, je bila enkrat pri meni na zabavi in je slišala, da sem nečak od nekega kneza Wilhelma.

Nick: Ne od kr nekega kneza, ampak od nemškega in pruskega cesarja Wilhelma II., vsaj sklepam, da je govora o Wilhelmu II. Torej bi ti naj bil član kraljeve družine.

Daisy: Če smo že pri lažeh, pa je tud to, da se nočem ločit od Toma, ker sem katoličanka, ena velika izmišljotina, oba sva bila nesrečna in noben se ni hotel ločit, ker potem bi bila nesrečna in še sama.

Jay: No.. on bi bil sam.

A je on slučajno sem prišel pecat Daisy!?

Nick: Ampak saj je jasno, da jaz do te informacije pristopam z določeno mero skepse.

Daisy: Seveda, saj je tud jasno napisano, da Tom ni isto investiran v ta odnos kot Myrtle. Kdo pa bi naokoli razlagal, da je zaljubljen v nekoga, ki noče zapustit svoje žene...

Jay spet spusti nek neodobravajoč zvok.

Daisy:…in je do tebe agresiven, če ga na to opomniš. Danes bi kot feministka najraje Myrtle rekla, da bova obe zapustili Toma, ker je agresiven gnoj. Aja in seveda Myrtle noben moški ne pomaga, ko ji Tom razbije nos, vsi samo spizdite.

Nick: Pomoje je bil to nek streznitveni trenutek, ko smo ugotovili, da so šle stvari predaleč in da je čas, da gremo domov.

© Nika Švab Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

Daisy: Klasična bystander izjava, res. Joj, Nick je pionir nice guya, a ni? Misli, da je boljši od vseh, ni nasilen ali izkoriščevalski do žensk, pomaga pa nikoli ne.

Uuu, mogoče pa še bo kaj koristnega iz tega pogovora.

Nick: Sori, ampak težko je vedno odreagirat pravilno, karkoli že pač to pomeni. Kaj pa bi sploh naj, a udaril Toma ali ga nahrulil, da bi potem še mene na gobec, ali kaj?

Daisy: Če bi vprašal Myrtle, a rabi zdravnika, obkladke,… bi bilo že čisto dovolj.

Nick: Mislim, ne vem če pijan človek lahko ponudi neko zdravstveno oskrbo, no.

Daisy: Pa saj je ne bi rabil operirat, lol, pač led bi vzel iz hladilnika.

Nick: No dobro, ampak vseeno pijani možgani delujejo drugače in ne najbolj racionalno.

Daisy: Prej si ta incident poimenoval kot streznitveni trenutek, za svojo rit si zelo racionalno poskrbel…

Nick: Ja prestrašil sem se in pobegnil, tud jaz sem samo človek in delam napake.

Daisy: Mislim…ne vem če je čisto vsak egoizem človeška napaka, ne moreš vsega tak zrelativizirat.

F. Scott Fitzgerald: Če smem v Nickovo obrambo samo nekaj dodat –

Ne, ne smeš. Res ni ničesar za dodat v Nickovo obrambo. To bom tud črtala.

Daisy: Mislim…ne vem če je čisto vsak egoizem človeška napaka, ne moreš vsega tak zrelativizirat.

[tišina]

Daisy: Jay? Bi tudi ti morda ponudil kak uvid?

Jay: Če bi se tebi kaj zgodilo, bi poskrbel zate, tudi če bi bil pijan.

Ja to pa je samo patetično, no. Nehaj ji lezt v rit, model, vajin trenutek je mimo, preboli že.

Daisy: Ja hvala, ampak kaj pa Myrtle ali ženska, ki je ne poznaš? Bi njej tudi pomagal?

[sledi neprijetna tišina]

F. Scott Fitzgerald: A gremo dalje? Zdaj smo pri prvem opisu zabav…

Nick: In jaz sem eden od redkih, ki je dejansko dobil vabilo na to zabavo.

F. Scott Fizgerald: Čakaj, čas je tudi za novo glasbeno iztočnico.

Fergie - A Little Party Never Killed Nobody (All We Got), akustična izvedba

Wow, so pa hitro spremenili temo. Dajmo rečt še kaj bolj lahkotnega, saj vendarle delamo entertainment.

Nick: In kot ponavadi, me najde Jordana Baker, ki je all over the place, ogromno ljudi pozna, zdaj je zraven nje neka Lucille, ki si je na eni od prejšnjih zabav uničila obleko in si ji baje poslal novo… A si jo res?

Jay: Ja.

Nick: Noro! Kako si sploh vedel, kdo je in kje živi?

Fuck my life, to je šele tretje poglavje, a oni mislijo o vsaki izjavi in opisu teh creepy zabav tak podrobno razglabljat? Upam, da Daisy dopizdi. Kaj ji je treba tega v lajfu. Itak je ne poslušajo zares, skoz ji malo podcenjujoče odgovarjajo, češ boga pipika, tak malenkostna in občutljiva je, mi pa bi samo radi malo

© Nika Švab Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

humorja vnesli v ta roman in se naslajali nad človeško radovednostjo. No, razen Jaya, ki ji leze v rit, upajoč, da ga bo mogoče le prepoznala kot ljubezen svojega življenja. Patetično, res.

Daisy: Ah, saj veš, tako kot očem T.J. Eckleburga, tudi njegovim nič ne uide.

Jay: Služabniku sem naročil naj vpraša naokoli.

Nick: Pa je bilo težko?

Jay: Ne, vsa ta elita se med sabo pozna.

Nick: Pa si ji poslal enako obleko, kot jo je imela takrat?

Jay: Dvomim. V najdražjo trgovino sem poslal butlerja, da kupi najdražjo obleko. Saj vidiš, da ji niti prav ni. Mogoče pa niti ne všeč, kaj pa vem. Pa tud zanima me ne preveč.

Nick: Zakaj pa si ji poslal obleko?

Jay: Ker sem se res hotel izognit konfliktom in črnemu madežu na svojem ugledu.

Ne morem verjet, da o nasilju nad ženskami niso imeli za povedat nič, a o neki random obleki pa.

Nick: Glede na to, da so krožile tudi govorice, da si nekoga ubil, je to kar razumljivo.

Jay: Tudi nemški vohun bi naj bil, ja.

Nick: Potem, ko pa sem jaz že precej pijan, pa pristopiš do mene, češ da se poznava iz vojske. Jaz pa sploh ne vem s kom govorim, pogovarjava se pa precej časa! Nakar pride Jordana in vpraša, če imam zdaj gay time.

Karkoli pač to pomeni…

Daisy: Da bi se pa dva moška na zabavi pogovarjala brez romantičnih čustev, je pa res nepojemljivo.

Nick: Daisy, pa saj veš, da se Jordana vedno tako pogovarja… brez dlake na jeziku.

Tega Nicka bi tudi lahko kaj izrezala…

Daisy: Da bi se pa dva moška na zabavi pogovarjala brez romantičnih čustev, je pa res nepojemljivo.

Fitzgerald: Daisy, razumem tvoje pomisleke, ampak da je ta tekst iz čisto drugega časa in konteksta emancipacije in solidarnosti, smo že stokrat povedali in to se ne bo spremenilo v ne vem, četrtem ali petem poglavju. Brez veze se mi zdi, da te stvari tako zavzeto izpostavljaš.

Nope. Bai.

Daisy: Da bi se pa dva moška na zabavi pogovarjala brez romantičnih čustev, je pa res nepojemljivo.

Daisy: Brez dlake na jeziku je pogosto alibi za nespoštljivo komunikacijo, ja.

Hm, ampak to zdaj zveni malo odsekano.

Daisy: Da bi se pa dva moška na zabavi pogovarjala brez romantičnih čustev, je pa res nepojemljivo. Samo zato, ker je ena ženska hotela ugajat kul moškim in je zato imela homofobne izjave, ne moremo danes kr malo zamahnit z roko pri isti zadevi. Mislim, saj super, da se vi pogovarjate o nekih internih šalah, pa preverjate kaj si je kdo v resnici misli, mene pa bolj kot produkcija in zakulisje zanima reprezentacija in kaj ta tekst sploh sporoča sto let kasneje.

Dosti boljše.

© Nika Švab Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

F. Scott Fitzgerald: Naslednje poglavje je bolj…. Pojasnjevalne narave. Nick in Gatsby imata slavni pogovor, v katerem Jay pove resnico o svojem izvoru.

Nick: Resnica je močna beseda v tem primeru, ampak recimo, da Jay verjame, da pove resnico oziroma pove, to kar želi, da jaz mislim, da je resnica.

Daisy: To je pa res veliko besed za opis laganja.

Nick: No, ne bodi malenkostna, gre za kompleksen lik in njegova misteriozna preteklost je ključen del Gatsbyja – lika in romana.

F. Scott Fitzgerald: Hja no, ta pogovor sicer naj ne bi bil namenjen nekemu medsebojnemu… bockanju, ampak analizi romana.

LOL analizi.

Daisy: Povzemanju, ne analizi. Kadarkoli bi rada kaj analitično obdelala, preidete na drugo temo.

Nick: Pa zakaj si pa potem sploh prišla, če smo tak grozni?

Daisy: Hja povabljena sem bila na pogovor, kjer bi naj z nekaj distance diskutirali o tem, kako je ta roman še vedno aktualen. Plačana pa tud nisem tak dobro, da bi brez tega honorarja umrla od lakote.

Nick: Če smo čisto iskreni, bi se lahko honorarju tudi odrekla.

Daisy: Vsi bi se mu lahko odrekli, teh 250 € gor ali dol.

Nick: 350 €.

Daisy: Kaj? Ne, v moji pogodbi piše 250 €.

Nick: Hm. Zanimivo. Mogoče pa smo plačani proporcionalno glede na našo aktivnost v romanu.

Daisy: To nima nobenega smisla, saj ne interpretiramo romana, da bi bli plačani po repliki.

F. Scott Fiztgerald: Dobro no, pustimo to in gremo naprej oziroma nazaj, ha ha, na roman.

Daisy: Koliko pa vidva dobita?

Jay: 350.

F. Scott Fitzgerald: Ne vem, kakšno vezo ima to s čemer koli…

Daisy: Koliko?

F. Scott Fitzgerald: Tudi 350.

Daisy: A vi mene zajebavate?!

A MENE en zajebava?? Oni dobijo to plačano? Za intervju al pa pogovor gost praviloma sploh ne dobi honorarja, oni pa dobijo več kot jaz za faking transkripcijo tega slaboumnega pogovora?? Jay sploh ne govori, ona dva kramljata kot na obletnici… Daisy edina prinese neke vsebine, pa dobi skoraj tretjino manj kot oni... Rich get richer and poor gets children.

Nick: Ne…

Jay: Mogoče je prišlo do napake. Dajmo poklicat producenta.

Daisy: To ni nobena napaka. A maš njegovo cifro?

Jay: Ne, po pošti sem dobil pogodbo.

© Nika Švab Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

Upri se, Daisy, upri se!

Daisy: Jaz se ne grem več tega. Dovolj je, res.

[premikanje stolov]

[koraki]

[loputanje z vrati]

Nick: Vau, nisem si mislil, da bo Jay šel z njo.

[pritajen govor]

Kaj pa je to?

Nick:… nisem si mislil, da bo Jay šel z njo.

Jay: Daisy, naj te jaz peljem domov.

Daisy: Zakaj? Saj znam sama vozit.

Jay: V nobenem stanju nisi, da bi vozila.

Daisy: Jezna sem, ne na robu živčnega zloma.

Jay: Daj no, lahko ti pomagam.

Daisy: Ja, ti, javni prevoz pa vsi taksisti naokoli tud.

[tipkanje po telefonu]

Evo, čez 5 minut bo taksi tukaj. Adijo, Jay.

Jay: Bom počakal s tabo.

Daisy: Whatever, ne da se mi več pregovarjat. Delaj kar hočeš.

[tišina]

F. Scott Fitzgerald: A misliš, da sta res šla?

[avto se pripelje, za trenutek ustavi, ena izmed vrat se odprejo in zaprejo, avto odpelje]

Nick: Očitno.

[hlipanje, brcanje v avtomobilsko gumo, trganje mikrofona s srajce, padec mikrofona na tla]

[odpiranje in zapiranje vrat do avta, sunkovita vožnja avta]

Awkwaaard.....Edino pravilno, da je šla, res. O fak, a zdaj bom morala jaz do konca poslušat samo ta dva? Še 27 minut?? Ne, sori, ne morem. Faking v minus grem s tem delom. Bom sporočila producentu, da je to to, kar mam, potem pa je bil posnetek tako slab, da se ni dovolj razumelo. Maturantje pač naj sami kritično analizirajo roman, saj niso neumni.

© Nika Švab Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.